

A FOST UN OM

de VASILE BARBU

De curind a plecat pe drumul fără întoarcere cel ce a fost Iulian Antonesc. Este incredibil, dar așa a fost să fie. Firul înșirat de Moire la nașterea sa n-a fost mai lung. Destinul a fost zgîrcit cu viața acestui om plin de generozitate, a acestui om care a iradiat tot timpul numai bunătate. Poate că era conștient, sau simțea că-i mic ghemul Moirelor, și de aceea a ars permanent, cu mare intensitate, pînă la cei 58 de ani și cîteva luni.

Poate că așa este soarta spiritelor mari. Fără nici o reținere, între aceștia își are locul cu prisosință. Tot timpul, încă de pe băncile facultății, Aura sa îl singulariza de ceilalți. Așa a rămas și în anii următori, în cele trei decenii și jumătate cît a păstoriț pe tărîmul muzeisticii românești.

Plecat oarecum dezamăgit la absolvirea facultății de istorie din București pentru că nu a fost reținut într-un post universitar, pe care l-ar fi meritat datorită pregătirii temeinice, memoriei formidabile, dublată cu o mare putere de asociere și interpretare a datelor și evenimentelor istorice. Aceste calități erau argumentate de un har oratoric rar întîlnit. Dar n-a fost să fie universitar. N-a disperat de această primă înfrîngere. A revenit în Moldova copilăriei sale, unde toate calitățile sale native și toate cunoștințele acumulate și le-a dăruit pentru înființarea și dezvoltarea rețelei muzeistice din fosta regiune Bacău.

Rezultatele muncii sale au depășit curînd planul local, impunîndu-se de timpuriu între marii pâlmași și pionieri ai muzeografiei românești.

Așa l-am cunoscut în urmă cu peste treizeci de ani la una dintre primele consfătuiri pe țară cu probleme de muzeografie. Intervențiile lui, prin care pleda pentru rolul muzeului ca factor de conservare a patrimoniului național și de cunoaștere a istoriei pe bază de documente, au fost uneori linii pe care s-a dezvoltat, ulterior, rețeaua de muzee în toată țara.

Nu trebuie să uităm că acea perioadă în care el scotea în evidență unele adevăruri istorice, peremptorii, istoria noastră era vitregită pentru că era condusă de o serie de pseudoistorici care jucau așa cum li se cîn-

ta de oameni străini de dragostea de patrie. A avut curajul necesar, în momente în care mulți tăceau, când operele corifeilor noștri din trecut, printre care în primul rând cele ale lui Nicolae Iorga, erau interzise de a fi consultate și citate.

Meritele de la Bacău l-au adus în fostul Consiliu al Culturii, unde aproape două decenii a condus direcția muzeelor. Cu toate că acești ani au fost cei mai întunecați pentru cultura românească, Iulian Antonescu a știut să navigheze între știință și impostura care conducea și să dezvolte totuși pe plan național rețeaua muzeistică. Ba mai mult, în tot acest timp, cu toate greutățile și restricțiile economice, a luptat permanent pentru instituționalizarea funcției de muzeograf. Generații întregi de specialiști din muzeele țării, virstnici sau mai puțin virstnici, îi datorează mult acestui mare suflet.

Fiind mai aproape de el în ultimii ani, știu cât de greu îi era de multe ori să împace dorința de osanale a mai marilor zilei, care doreau să proslăvim pînă la paroxism cea mai întunecată epocă din istoria ultimului secol. Nu el a creat epoca de aur, nu el a impus să fie oglindită în toate muzeele. Muzeele au făcut mai puțin în această privință, comparativ cu presa și cu toate celelalte mijloace de informare în masă.

Dar, ca totdeauna în perioada de haos ce urmează unui act revoluționar, el a fost unul dintre marii sacrifice. A fost o măsură nedreaptă înlăturarea lui totală din sectorul în care și-a dăruit toate energia vieții sale. Din păcate unii din colegii de meserie l-au renegat în ultimul an. A trecut în neființă. Timpul va sedimenta și va decanta totul. Curînd se va vedea de unde provine drojdia. Peste ani, cînd se va scrie istoria dezvoltării muzeografiei românești nu se va putea trece peste meritele acestui mare Om care a fost Iulian Antonescu. Tot ce a propovăduit prin viu grai, mai mult decît prin scris, nu ve putea fi dat uitării. Generațiile care lucrăm azi în muzee avem datoria să nu-i uităm meritele și să căutăm să le cunoască și cei mai tineri. De asemenea, celor care l-au renegat în ultimul an de recomand să nu fie mai exigenți cu alții decît cu ei înșiși.